

โอกาสและความเสี่ยงของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ เมื่อไทยเข้าสู่ AEC

เมื่อปลายปีพ.ศ. 2558 ที่ผ่านมากฎีภาคอาเซียนได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันทางด้านเศรษฐกิจหรือ AEC เรียกว่าเป็นอีกบันทึกหน้าหนึ่งทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของภูมิภาคนี้ ก่อนอื่นมาทำความเข้าใจความหมายของ AEC กันก่อนว่าเป็นอะไร AEC ย่อมาจาก Asian Economic Community เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันได้แก่ ไทย ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ และกัมพูชา ซึ่งเป็นการเปิดเสรีทางการค้าและการผลิต งดเว้นภาษีนำเข้าซึ่งกันและกันแต่ก็มีสินค้าบางประเภทที่มีความจำเพาะพิเศษของแต่ละประเทศที่ยังคงมีการเก็บภาษีนำเข้าอยู่เหมือนเดิม หรือให้เข้าใจง่าย ๆ ว่าเป็นการรวมตัวกันคล้ายๆกับกลุ่มประเทศในยุโรปหรือยุโรปโซนนั่นเอง ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อทำให้ประเทศในกลุ่มเหล่านี้มีอำนาจต่อรองกับคู่ค้าใน

ภูมิภาคอื่นมากขึ้น จากการคาดการณ์กันนั้นในการก้าวเข้าสู่ AEC ย่อมมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศของไทยหลายอุตสาหกรรม หนึ่งในนั้นคืออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

อุตสาหกรรมการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับของไทยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในตลาดโลกมาช้านานและเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมส่งออกที่สามารถสร้างเม็ดเงินให้กับประเทศเป็นอันดับต้นๆเลยก็ว่าได้ และเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในอัตราสูงเนื่องจากในธุรกิจนี้จำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือและมีความละเอียดสูงในการผลิต ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับที่มีฝีมือปราณีต โดยแบ่งลักษณะของผู้ประกอบการออกเป็นสัดส่วนใน 3 รูปแบบ เป็นผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 70 ผู้ประกอบการ

ขนาดกลาง มีอัตราส่วนร้อยละ 25 ซึ่งสองส่วนนี้เป็นผู้ผลิต และจำหน่ายอัญมณีและเครื่องประดับให้แก่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่อีกทอดหนึ่งซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 5 จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กราย SMEs ครองอัตราส่วนในตลาดมากที่สุด และก็มีควมอ่อนไหวทางตลาดมากที่สุดเช่นกัน ยิ่งเมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเต็มตัวทำให้ประเทศต้องเผชิญกับการแข่งขันลงทุนอย่างเสรีจากประเทศในกลุ่มอาเซียนเอง แต่อย่างไรก็ดีสำหรับประเทศไทยแล้วถึงแม้ธุรกิจนี้จะได้รับผลกระทบ แต่ก็เรียกได้ว่าเป็นผลกระทบที่มีทั้งทางบวกที่ทำให้มีโอกาสมากขึ้น และผลกระทบในทางลบก่อให้เกิดความเสี่ยงตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลกระทบในทางบวก ในกลุ่ม 10 ประเทศอาเซียน ไทยยังได้เปรียบประเทศอื่นๆในด้านนี้ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงมากที่สุด กราบหรือไม่ว่าประเทศไทยนอกจากจะเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบพลอยสีติดอันดับ 1 ใน 5 ของโลกแล้วยังเป็นเพียงรายเดียวในโลกที่สามารถหุงหรือเผาพลอยได้โดยใช้เทคนิคและเทคโนโลยีที่มีการลงทุนน้อยโดยมีผู้ประกอบการรายย่อยระดับครัวเรือนเป็นกำลังสำคัญ ซึ่งการหุงพลอยหรือเผาพลอยนั้นคือการใช้ความร้อนทำให้อัญมณีเปลี่ยนสีเป็นสีที่สวยงามเข้มขึ้นหรือเปลี่ยนสีไปเป็นอีกสีหนึ่งจึงได้เรียกง่าย ๆ ว่าเป็นกรรมวิธีที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่อัญมณีมีสีตรงตามคุณสมบัติอย่างเช่น ทับทิม ไพลินและบุษราคัม นอกจากนี้ยังทำให้ได้อัญมณีมีสีที่หลากหลายมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแม้แต่ผู้ที่อยู่ในวงการธุรกิจนี้มาช้านานแทบจะไม่มีใครรู้ว่าการหุงหรือเผาพลอยมีกรรมวิธีเคล็ดลับอย่างไรเพราะเทคนิคและความรู้พัฒนามาจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นความลับและจะถ่ายทอดให้แก่ทายาทในตระกูลรุ่นต่อรุ่นเท่านั้น ไม่ได้เปิดเผยมากนัก จึงทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงและยังไม่มีประเทศใดแม้แต่กระทั่งในกลุ่มอาเซียนจะแย่งธุรกิจนี้ไปครองได้ง่ายๆ ด้วยชื่อเสียงที่มีความพิเศษจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก ประเทศไทยจึงเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปอัญมณีที่มีหลายประเทศส่งอัญมณีประเภทพลอยสีเข้ามาเผาในประเทศอีกด้วย

ในด้านฝีมือแรงงาน ประเทศไทยยังคงมีจุดแข็งที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนยังสู้ไม่ได้เพราะแรงงานไทยมีฝีมือปรานีดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตัวและมีชื่อเสียงในด้านการหุงหรือเผา และเจริญในอัญมณีมากที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียนและในตลาดโลก เรียกได้ว่าศักยภาพทางด้านแรงงานมีฝีมือของประเทศไทยยังคงได้เปรียบเพื่อนบ้านมากที่สุดนั่นเอง

ในเรื่องวัตถุดิบ เนื่องจากประเทศไทยเริ่มขาดแคลนวัตถุดิบอย่างพลอย หรือแม้กระทั่งไทยไม่มีแหล่งผลิตเพชรและทองคำหรืออัญมณีอื่นๆ ประเทศไทยจึงต้องพึ่งการนำเข้า

วัตถุดิบจากประเทศอื่นๆจากเพื่อนบ้าน ดังนั้นเมื่อมีการเปิดการค้าเสรีเกิดขึ้น ประเทศไทยจึงสามารถนำเข้าวัตถุดิบจากต้นกำเนิดที่มีทรัพยากรมหาศาลอย่างประเทศเมียนมาร์และกัมพูชาได้โดยเสรีและง่ายมากขึ้น โอกาสในการเติบโตจึงยังไม่ถึงทางตัน

ผลกระทบในทางลบ การขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากประเทศไทยจะได้เปรียบในเรื่องแรงงานมีฝีมือก็จริง แต่ก็ยังขาดแคลนและมีค่าแรงในการจ้างอยู่อัตราสูงเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน ประกอบกับคนรุ่นใหม่เริ่มหันไปสนใจธุรกิจอื่นมากขึ้น ทำให้อัตราการแข่งขันในด้านนี้มีข้อจำกัดที่ต้องได้รับการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน ผลกระทบที่จะเกิดตามมาคือแรงงานในกลุ่มอาเซียนมีการเปิดเสรี มีความเป็นไปได้ว่าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองให้มีศักยภาพมากพอที่จะแย่งงานภายในประเทศของธุรกิจได้ นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์หรือมาเลเซีย หากประเทศเหล่านี้เล็งเห็นช่องทางในธุรกิจ อาจทำให้มีการลงทุนมากขึ้นจนทำให้ธุรกิจขนาดเล็กราย SMEs สิ้นสະเทือนได้เพราะมีคู่แข่งที่มีศักยภาพในการลงทุนด้านเทคโนโลยีสูงกว่า จนอาจเป็นสาเหตุให้ธุรกิจขนาดเล็กต้องเจอผลกระทบอย่างรุนแรงได้ในอนาคต หากไม่มีการปรับตัว ดังนั้นจึงต้องมีการปรับตัวในด้านของตลาดแรงงานด้วยการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มากขึ้น และพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ยังเป็นจุดอ่อนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และต้องคำนึงถึงการย้ายฐานการผลิตและการลงทุนไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีความได้เปรียบเรื่องวัตถุดิบและแรงงานราคาถูกอีกด้วย เนื่องจาก AEC เอื้อประโยชน์ในเรื่องนี้อยู่แล้ว

นโยบายและการปรับตัว เนื่องจากผลกระทบในด้านลบอาจจะกระทบในส่วนของธุรกิจขนาดเล็กอย่าง SMEs และขนาดกลาง จนส่งผลกระทบต่อเมืองไปยังธุรกิจขนาดใหญ่ การปรับตัวเพื่อเปิดประตูความเสี่ยงจึงต้องพิจารณาในเรื่องของปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงานฝีมือเป็นอันดับแรก ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันเพื่อสนับสนุนส่งเสริมคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจในธุรกิจนี้ให้มากขึ้น จัดอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงานอยู่เสมอ นอกจากนี้สนับสนุนธุรกิจในระดับครัวเรือนให้มีความเข้มแข็งเพราะธุรกิจนี้ครัวเรือนเหล่านี้เป็นรากฐานที่สำคัญในห่วงโซ่ของธุรกิจขนาดใหญ่ระดับประเทศ

นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้การหุงหรือเผาพลอยเป็นหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะ เนื่องจากปัจจุบันนี้การหุงหรือเผาพลอยมีการสืบทอดผ่านทายากรุ่นสู่รุ่น เทคนิคและกรรมวิธีการแปรรูปพลอยดิบให้มีมูลค่าสูงขึ้นยังเป็นศาสตร์ลับที่ยังไม่มีหลักสูตรใดรองรับอย่างเป็นทางการ อาจทำให้เกิดการสูญหายของเทคนิคและภูมิปัญญาชาวบ้านไปที่สุด ซึ่งเป็นที่น่า

เสียดายเนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและแปรรูปที่มีฝีมือมากที่สุดในโลกที่ยังไม่มีประเทศไหนสู้ได้ แต่หากสูญหายไปความสามารถในการแข่งขันก็จะลดลงไปมากที่สุด

แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มในการเติบโตของธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับของไทยก็ยังมีขีดความสามารถในการเติบโตได้ดีและต่อเนื่อง ถึงแม้สถานการณ์เศรษฐกิจจะเปราะบาง แต่การเปิด AEC สามารถทำให้ตลาดภายในประเทศและส่งออกยังคงคึกคักได้ เพราะประเทศไทยจะกลายมาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่มอาเซียนและประเทศอื่นๆ โอกาสในการทำตลาดภายในประเทศจึงมีความเป็นไปได้มากขึ้นโดยเฉพาะการออกแบบดีไซน์เครื่องประดับให้มีความหลากหลายเจาะฐานลูกค้าระดับกลางและระดับสูงที่กำลังกำลังในการซื้อที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การขยายฐานลูกค้าใหม่ๆอย่าง สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไนและอินโดนีเซียก็เป็นกลุ่มประเทศเป้าหมายที่ให้ความสนใจธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับของไทย จึงสามารถขยายตลาดเพื่อเจาะกลุ่มลูกค้ากลุ่มนี้ให้มากขึ้น ถึงแม้ไทยจะมีจุดแข็งในเรื่องของการเจริญเติบโตและเงินที่ตาม แต่ก็ยังมีจุดอ่อนในเรื่องของการเจริญเติบโตและผลิตภัณฑที่เกี่ยวข้องอย่างมีข้อจำกัดเนื่องจากยังไม่มีแหล่งวัตถุดิบและโรงงานผลิตภายในประเทศมากพอต้องพึ่งการนำเข้าเป็นหลัก จะเห็นได้ชัดเจนว่าการพัฒนาในธุรกิจนี้ยังเป็นการพัฒนาในรูปแบบของต่างคนต่างทำ โดยเฉพาะในส่วนของ SMEs ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการด้านการจัดการที่เป็นระบบมาตรฐานมากพอและยังต้องพัฒนาความสามารถในการทำตลาดผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มให้มากขึ้น ทั้งนี้ถึงแม้ว่าแรงงานฝีมือไทยจะมีความประณีตและมีเอกลักษณ์ก็ตามแต่ยังขาดทักษะในการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการในตลาด อีกทั้งยังไม่มี การส่งเสริมให้เอกลักษณ์ที่สวยงามให้เป็นจุดเด่นของเครื่องประดับที่มากพอดังนั้นไม่ว่าทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการจึงต้องเตรียมตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจให้ทันต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อให้ธุรกิจนี้ยังคงอยู่และมีศักยภาพในการแข่งขันในการเป็นผู้นำต่อไป